

I. Az elítéltet a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből ki kell zárni, ha a határozott ideig tartó szabadságvesztés letöltését önhibájából határidőben nem kezdte meg, azonban erre a következményre a szabadságvesztés megkezdésére kiadott felhívásban, halasztás engedélyezése esetén a határozatban figyelmeztetni kell. A figyelmeztetés elmaradása esetén nincs helye a terhelt kizárásának a feltételes szabadság kedvezményéből [Bv.tv. 87. § (1) és (2) bek.].

II. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének a Bv.tv. 55. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek alapján történő kizárásáról a büntetés-végrehajtási intézet által tett előterjesztés alapján – a szabadságvesztés fogamatba vételekor – a büntetés-végrehajtási bíró dönt. Az elítélt kérelmére utólag a Be. XXIX. Fejezetében foglaltak alapján folytatja le az 52-70. § szerinti eljárásokat, ha határozatában nem a törvénynek megfelelően rendelkezett. A Be. szerint a különleges eljárások során az a bíróság jár el, amelyik az alapügyben első fokon ügydöntő határozatot hozott. Mivel a Bv.tv. aBe. XXIX. Fejezetére utal, függetlenül attól, hogy a büntetés-végrehajtási bíró határozata nem ügydöntő, az utólagos büntetés-végrehajtási bírói eljárásokra annak a bíróságnak a büntetés-végrehajtási bírója lesz illetékes, aki a különleges eljárást megelőzően a büntetés-végrehajtási ügyben jogerős határozatot hozott [Bv.tv. 55. § (1) bek., 71. § (1) bek., Bv.tv. 87. § (1) bek., Be. 555. § (2) bek. b) pont].

- [1] A városi bíróság – miután a terhelt a nyomozás során ismeretlen helyre távozott – a terhelt távollétében lefolytatott eljárás keretében 2003. szeptember 11. napján meghozott és 2003. október 22. napján jogerős ítéletével bűnösnek mondta ki különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás bűntettében [1978. évi IV. tv. 317. § (1) bek., (6) bek. a) pont] és lőszerral, lőfegyverrel visszaélés bűntettében [1978. évi IV. tv. 263/A. § (1) bek. b) pont]; ezért halmazati büntetésül hét év börtönbüntetésre és a közügyektől hét év eltiltasra ítélte. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelről és a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Az S. Megyei Bíróság büntetés-végrehajtási bírója a büntetés letöltésére vonatkozó felhívást mellőzve 2003. november 4. napján az 1979. évi 11. tvr. (Bv. tvr.) 6/A. § (1) bekezdés d) pontja alapján elfogatóparancsot bocsátott ki a terhelttel szemben, akit a rendőrség az elfogatóparancs alapján 2011. augusztus 8. napján elfogott és előállított az F.-i Büntetés-végrehajtási Intézetbe.
- [3] Az F.-i Bíróság büntetés-végrehajtási bírója a 2011. szeptember 13. napján meghozott és ugyanezen a napon jogerős végzésével megállapította, hogy a terhelt a városi bíróság ítéletével kiszabott hét év börtönbüntetésből feltételes szabadságra nem bocsátható.

- [4] A végzés indokolása szerint a terhelt megsértette a Be. 43. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettségét, mivel lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének címét és annak megváltozását az elköltözés utáni három munkanapon belül nem jelentette be a vele szemben eljárást folytató hatóságnál, annak ellenére, hogy az ellene folyó eljárásról tudomással bírt, így a büntetés letöltését önhibájából nem kezdte meg; ezért az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontjára figyelemmel nem bocsátható feltételes szabadságra.
- [5] A szabadságvesztést az Sz.-i Büntetés-végrehajtási Intézetben töltő terhelt 2015. január 22. napján a feltételes szabadságra bocsátás kizártságát megállapító végzés utólagos megváltoztatását kérte.
- [6] A kérelem alapján az Sz.-i Törvényszék büntetés-végrehajtási bírójának járt el, és a 2015. június 8. napján kelt végzésével a terhelt indítványát elutasította.
- [7] Határozatát azzal indokolta, hogy nem merült fel olyan új körülmény, amely a korábbi büntetés-végrehajtási bírói határozat megváltoztatására alapot adna, a 2013. évi CCXL. törvény (Bv.tv.) 87. § (1) bekezdésére figyelemmel – miután a terhelt a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg – nem tévedett a korábban eljárt büntetés-végrehajtási bíróról, amikor a feltételes szabadság kedvezményéből a terheltet kizárta.
- [8] A terhelt fellebbezése alapján másodfokon eljáró Sz.-i Törvényszék a 2015. július 22. napján meghozott végzésével a büntetés-végrehajtási bíró határozatát helybenhagyta.
- [9] A terhelt 2016. február 29-én az Sz.-i Törvényszékhez újabb kérelmet terjesztett elő a feltételes szabadságból történő kizárásának megváltoztatása érdekében.
- [10] A törvényszék büntetés-végrehajtási bírójának azonban az elítélt beadványát ismételt utólagos büntetés-végrehajtási eljárás iránti kérelemként értékelte, és a Bv.tv. 71. § (2) bekezdése alapján a határozat hozatalát mellőzte.
- [11] A legfőbb ügyész az F.-i Bíróságnak a feltételes szabadság kizártságát kimondó határozata, valamint az Sz.-i Törvényszéknek a terhelt kérelmét elutasító elsőfokú, és az ezt helybenhagyó másodfokú végzése ellen jogorvoslati indítványt terjesztett elő a törvényesség érdekében.
- [12] Abban kifejtette, hogy a terhelt a vele szemben jogerősen kiszabott szabadságvesztés letöltésének megkezdésére felhívást nem kapott, így módon az nem is tartalmazhatta az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdésének – 2009. augusztus 9. napján hatályba lépő – e) pontjában meghatározott jogkövetkezmény alkalmazásához megkívánt figyelmeztetést, miután a törvény e felhívással kapcsolatos rendelkezése is csak 2009. augusztus 9. napján lépett hatályba.

- [13] Mivel a terhelt a szabadságvesztést kiszabó ügydöntő határozatról, illetve a kiszabott büntetés megkezdésére vonatkozó kötelezettségéről nem tudott, és így a feltételes szabadság kizártságának megállapításához szükséges önhiba terhére nem állapítható meg, álláspontja szerint a 2/2010. BJE határozatra is tekintettel a terhelttel szemben az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontja alkalmazásának nem volt helye.
- [14] Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a törvénysértés megállapítása mellett az Sz.-i Törvényszék végzéseit hatályon kívül, az F.-i Bíróság végzését pedig változtassa meg, és állapítsa meg, hogy a terhelt a városi bíróság ítéletével kiszabott szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátható.
- [15] Az indítványra tett észrevételében a terhelt ugyanezt kérte.
- [16] Miután a jogerős határozatok rendes és más rendkívüli jogorvoslattal nem támadhatók, a Kúria a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítvány alapján a jogorvoslati eljárást lefolytatta.
- [17] A nyilvános ülésen a legfőbb ügyész képviselője az indítványt fenntartotta és ahhoz a terhelt védője is csatlakozott.
- [18] A jogorvoslati indítvány megalapozott.
- [19] Az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontja szerint nem bocsátható feltételes szabadságra, aki a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg. Ezt a rendelkezést azonban a 2009. évi LXXX. törvény 9. § (2) bekezdése 2009. augusztus 9. napjával kezdődő hatállyal iktatta be a törvénybe.
- [20] Ugyanekkor kezdődő hatállyal tartalmazta a Bv. tvr. 17. § (1) bekezdése azt a rendelkezést, amely szerint akkor, ha az elítélt a szabadságvesztés letöltését határidőben nem kezdte meg, a szabadságvesztés foganatba vételekor a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételek megállapítása céljából.
- [21] Azonban a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmára, tételesen pedig az 1978. évi IV. törvény 2. §-ára figyelemmel a 47. § (4) bekezdés e) pontja csak a hatálybalépésétől (2009. augusztus 9. napjától) kezdődően volt alkalmazható.
- [22] Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság 2/2010. BJE határozata kimondta: az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontja alkalmazhatóságának anyagi jogi feltétele az, hogy az önhiba tanúsítása 2009. augusztus 9-ét követően valósuljon meg; azaz a szabadságvesztést kiszabó ítélet jogerőre emelkedésének nincs jelentősége, annak azonban igen, hogy a jogerőre emelkedett ítéletben kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére szóló

felhívás mikor kelt; amennyiben 2009. augusztus 9-ét követően és a szabadságvesztés letöltését a felhívás alapján az elítélt önhibájából nem kezdte meg, az elítéltet ki kell zárni a kedvezményből.

- [23] Így az F.-i Bíróság a végzésének meghozatalakor hatályos 1978. évi IV. törvény 2. §-ára – azaz a visszamenőleges hatály tilalmára – és a jogegységi döntésre tekintettel önmagában is törvénysértően alkalmazta visszamenőleges – 2003-ra visszanyúló – hatállyal a törvény 47. § (4) bekezdés e) pontját a terhelttel szemben.
- [24] Emellett a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatokról szóló 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet – ugyancsak 2009. augusztus 9. napjával kezdődő hatállyal beiktatott – 23. §-ának (3) bekezdése előírta, hogy a büntetés-végrehajtási bírónak a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére vonatkozó felhívása tartalmazza a tájékoztatást arról, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra, aki a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg.
- [25] Erre is tekintettel a Kúria 82. BK véleménye szerint az 1978. évi IV. törvény. 47. § (4) bekezdés e) pontja csak azokban az esetekben alkalmazható, amikor a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó bírósági felhívás tartalmazza azt a tájékoztatást, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra, aki a szabadságvesztés letöltését önhibájából nem kezdte meg.
- [26] Ezt az álláspontot az idézett jogegységi döntés is osztotta – utalva a kollégiumi véleményre is –, kimondva, hogy az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdésének e) pontja szerinti hátrányos jogkövetkezmény csak akkor alkalmazható a terhelttel szemben, ha az elítélt szabadságvesztés letöltésére vonatkozó bírósági felhívása tartalmazza ezt a tájékoztatást.
- [27] Így annak ellenére, hogy az adott ügyben a feltételes szabadság kizártságát kimondó határozat meghozatalára az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontja szerinti rendelkezés hatályba lépése után került sor, annak alkalmazása akkor sem lett volna törvényes, ha a büntetés-végrehajtási bíró nem elfogatóparancsot, hanem a büntetés letöltésének megkezdésére vonatkozó felhívást bocsátott volna ki a terhelttel szemben 2003-ban, miután az nem tartalmazhatta volna a tájékoztatást a mulasztás következményeiről.
- [28] Mindez irányadó a jelenleg hatályos jogszabályi környezetben is. Bár a hatályos Btk. nem tartalmaz az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontjával egyező rendelkezést, azonban a Bv.tv. igen; a 87. § (1) bekezdése szerint az elítéltet a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből ki kell zárni, ha a határozott ideig tartó szabadságvesztés letöltését önhibájából határidőben nem kezdte meg, a (2) bekezdés pedig előírja, hogy az elítéltet erre a következményre a szabadságvesztés megkezdésére kiadott felhívásban, halasztás

engedélyezése esetén a határozatban figyelmeztetni kell.

- [29] Így a Bv.tv. ezen – az 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés e) pontjával azonos – rendelkezéseire tekintettel továbbra is irányadó az idézett jogegységi határozat és kollégiumi vélemény.
- [30] Miután az F.-i Bíróság büntetés-végrehajtási bírāja törvénysértően zárta ki a terheltet az S.-i Városi Bíróság ítéletével kiszabott hét év börtönbüntetés kapcsán a feltételes szabadság kedvezményéből és erre tekintettel az Sz.-i Törvényszék büntetés-végrehajtási bírāja törvénysértően utasította el a terheltnek a korábbi határozat megváltoztatására vonatkozó indítványát, miként jogszabálysértően került sor a másodfokú bíróság részéről a végzés helybenhagyására is, a Kúria ezt megállapítva a Be. 437. §-a alapján a Sz.-i Törvényszék végzéseit hatályon kívül helyezte, és az F.-i Bíróságnak az F.-i Büntetés-végrehajtási Intézet előterjesztésére meghozott végzését megváltoztatva megállapította, hogy a terhelt e büntetésből feltételes szabadságra bocsátható.
- [31] A jogorvoslati eljárásban felmerült bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés a Be. 438. §-án alapul.
- [32] Emellett – a legfőbb ügyész indítványában kifejtettekkel egyetértve – felhívja a Kúria a figyelmet a következőkre is:
- [33] A Bv.tv. 55. §-ának (1) bekezdés írja elő azt, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének a 87. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek alapján történő kizárására a büntetés-végrehajtási intézet tesz előterjesztést – a szabadságvesztés foganatba vételekor – a büntetés-végrehajtási bíróhoz, amelyről a (2) bekezdés szerint a büntetés-végrehajtási bíró az előterjesztés érkezésétől számított tizenöt napon belül dönt. Ugyanakkor a törvénynek az utólagos büntetés-végrehajtási bírói eljárásra vonatkozó – az Sz.-i Törvényszék határozataiban is felhívott – 71. § (1) bekezdése szerint az elítélt kérelmére utólag a Be. XXIX. Fejezetében foglaltak alapján folytatja le az 52-70. § szerinti eljárásokat, ha határozatában nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.
- [34] A Be. felhívott fejezetében az 555. § (2) bekezdés b) pontja szerint a különleges eljárások során az a bíróság jár el, amelyik az alapügyben első fokon ügydöntő határozatot hozott.
- [35] Mivel a Be. XXIX. Fejezetére utalt a Bv.tv., függetlenül attól, hogy a büntetés-végrehajtási bíró határozata nem ügydöntő, az utólagos büntetés-végrehajtási bírói eljárásokra a Be. 555. § (2) bekezdés b) pontja az irányadó, így arra annak a bíróságnak a büntetés-végrehajtási bírója lesz illetékes, aki a különleges eljárást megelőzően a feltételes szabadság kizárásáról jogerős határozatot hozott.

[36] Erre tekintettel az utólagos büntetés-végrehajtási bírói eljárásra nem a Sz.-i Törvényszék, hanem az F.-i Törvényszék büntetés-végrehajtási bírója lett volna illetékes.
(Kúria Bt. I. 1432/2016.)